

Nieuwsbrief - OR Updates

Nummer 24, 2024

Redactie: prof. mr. E.C.H.J. Lokin, mr. drs. K.H. Boonzaaijer en mr. E.H. Leemreis.

INHOUDSOPGAVE

Hof van Justitie van de Europese Unie

[Hof van Justitie van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2024:961](#) 14-11-2024

Herdijk – Beantwoording prejudiciële vragen over de bestuurdersaansprakelijkheid o.g.v. artikel 36 lid 4 IW

Hof

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2024:2099](#) 12-11-2024

Shell Plc, Stichting Milieu en Mens/Milieudefensie c.s.

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2024:7277](#) 12-11-2024

ClickGroup Holding B.V. c.s./Curator van ClickConcepts B.V.

[Ondernemingskamer Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2024:2969](#) 24-10-2024

Marrobel B.V. c.s./Natuurbouw Realisatie B.V. c.s.

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2024:5887](#) 17-09-2024

Enki-Ptah Respect S.R.O./Stak(-bestuurder)

[Ondernemingskamer Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2024:2725](#) 12-09-2024

Enquête TAF Asset 11 B.V.

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2024:2407](#) 27-08-2024

Vereniging Ruimschoots/geroyeerd lid

Rechtbank

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2024:11406](#) 13-11-2024

Curator van Stichting Europe Islamic University of Applied Sciences/Voormalig bestuurder

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2024:4365](#) 06-11-2024

Faillietverklaring ontbonden vennootschap HSA Scheepsbouw B.V. vanwege bestuurdersaansprakelijkheidsvordering

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2024:17262](#) 23-10-2024

Aandeelhouder/Forward Business Parks 2000 NV

RECHTSPRAAK

Aandeelhouder/Forward Business Parks 2000 NV

Een aandeelhouder vordert omzetting en op naam stelling door de vennootschap van zijn aandelen aan toonder in aandelen op naam. De vennootschap stelt echter dat dit recht op grond van de statuten is verjaard. De rechtbank oordeelt dat, omdat de oorspronkelijke aandelen op grond van de wet zijn overgegaan op de vennootschap, er op dat moment van rechtswege een nieuw recht voor de aandeelhouder is ontstaan tot verkrijging van vervangende aandelen. Nu er een nieuw recht is ontstaan, komt geen betekenis meer toe aan de statutaire bepaling dat de aandelen binnen vijf jaar na de statutenwijziging door de aandeelhouder hadden moeten worden aangeboden. De rechtbank veroordeelt de vennootschap tot levering van deze vervangende aandelen op naam aan de aandeelhouder.

Feiten en vordering

Eiser ('de Aandeelhouder') is in het bezit van aandelen en certificaten aan toonder in Forward Business Parks 2000 NV ('FBP'). In 2017 heeft FBP haar statuten gewijzigd, waarna de statuten onder meer vermelden dat alle aandelen op naam luiden en dat, kort gezegd, de op dat moment bestaande aandelen aan toonder op verzoek van de aandeelhouder kosteloos op naam worden gesteld. Volgens de gewijzigde statuten vervallen alle rechten verbonden aan de aandelen aan toonder, die niet zijn omgezet in aandelen op naam, vijf jaar na de statutenwijziging.

De Aandeelhouder heeft pas in 2023 verzocht om omwisseling van zijn aandelen aan toonder en FBP stelt zich dan ook op het standpunt dat de Aandeelhouder te laat is met zijn verzoek. In deze procedure eist de Aandeelhouder de vennootschap te bevelen om de omwisseling van de aandelen te bewerkstelligen en tevens betaling van achterstallig dividend. Eiser stelt hiertoe dat zijn rechten niet vervallen zijn, nu de vijfjarige verjaringstermijn op grond van artikel 2:82 lid 9 BW pas is gaan lopen op 31 december 2020 en deze wettelijke bepaling

voorrang heeft op de statutaire bepaling.

Oordeel

De rechtbank stelt voorop dat de aandelen in ieder geval door toepassing van artikel 2:82 lid 4 BW aandelen op naam zijn geworden. Nu de Aandeelhouder de aandelen niet tijdig heeft ingeleverd bij de vennootschap zijn de aandelen op 1 januari 2021 van rechtswege om niet door de vennootschap verkregen en op naam van de vennootschap gesteld op grond van artikel 2:82 lid 6 BW.

Op het moment van het verkrijgen van de aandelen door de vennootschap is echter een nieuw recht ontstaan, namelijk het recht van de Aandeelhouder om tegen alsnog inlevering van de aandeelbewijzen vervangende aandelen te krijgen op grond van artikel 2:82 lid 9 BW. Uit de parlementaire geschiedenis volgt dat deze vervangende aandelen 'nieuwe' aandelen zijn, waarop het verzoek tot op naam stellen niet van toepassing is, dat geldt immers voor de 'oude' aandelen, die vervangen kunnen worden.

Nu er een nieuw recht is ontstaan, komt geen betekenis meer toe aan de statutaire bepaling dat de aandelen binnen vijf jaar na de statutenwijziging door de Aandeelhouder hadden moeten worden aangeboden. Het recht op het nieuwe aandeel is pas op 1 januari 2021 ontstaan en onderhavig aan de vijfjarige termijn van artikel 2:28 lid 9 BW, welke termijn momenteel nog niet verstreken is.

FBP stelt zich op het standpunt dat de Aandeelhouder enkel omwisseling heeft gevorderd en daardoor het verkeerde heeft gevorderd. De rechtbank gaat echter aan dit verweer voorbij, nu de vervanging van de aandelen op naam ook in de vordering was vervat. Ook het verweer dat de aandelen oorspronkelijk werden gehouden door de gefailleerde vader van de Aandeelhouder, waardoor onduidelijk is wie rechthebbende is op de aandelen, gaat niet op. De rechtbank stelt vast dat de Aandeelhouder momenteel de houder is van de aandeelbewijzen en op grond van artikel 3:109 BW wordt hij daarmee vermoed deze stukken voor zichzelf te houden.

Ten aanzien van de vordering tot betaling van achterstallig dividend overweegt de rechtbank dat, hoewel het recht op dividend in beginsel herleeft, de omgezette aandelen in dit geval op grond van artikel 2:82 lid 6 BW door de vennootschap worden verkregen, waardoor de niet uitgeoefende aandelhoudersrechten vervallen. Dit heeft zowel betrekking op dividenden die worden uitgekeerd na het moment van verkrijging door de vennootschap, als op uitgekeerde dividenden waarvan de uitbetaling tot dat moment is opgeschort.

De rechtbank wijst de vordering ten aanzien van de levering van aandelen op naam toe tegen

de voorwaarde dat de Aandeelhouder de door hem gehouden aandeelbewijzen inlevert bij
FBP. De vordering tot uitbetaling van achterstallig dividend wordt afgewezen.

T.M. Goudzwaard, december 2024

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 23-10-2024

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2024:17262

Zaaknummer: C/09/660638 HA ZA 24-104

Rechters: S.M. de Bruijn

Advocaten: P.H.J. Körver en M.M. Arts

Wetsartikelen: 2:82 BW

RECHTSPRAAK

Faillietverklaring ontbonden vennootschap HSA Scheepsbouw B.V. vanwege bestuurdersaansprakelijkheidsvordering

De aanvrager van een faillissement van een vennootschap die anderhalf jaar eerder reeds was ontbonden, heeft geen misbruik gemaakt van zijn bevoegdheid met de aanvraag. Er was naar het oordeel van de rechtbank mogelijk actief in de vorm van een bestuurdersaansprakelijkheidsvordering. De curator is, vanwege zijn bevoegdheden, beter in staat om onderzoek te doen naar bestuurdersaansprakelijkheid en verhaalsmogelijkheden op de bestuurder.

HSA Scheepsbouw B.V. ('HSA') is op verzoek van een schuldeiser failliet verklaard. De curator stelt zowel q.q. als pro se verzet in, omdat verzoeker zijn bevoegdheid zou misbruiken met de aanvraag van het faillissement. Het faillissement is op 24 september 2024 uitgesproken, terwijl HSA al op 19 april 2023 is ontbonden. Na enig onderzoek heeft de curator geconcludeerd dat HSA geen actief heeft. De curator meent dat de verzoeker hiervan op de hoogte was.

De verzoeker stelt dat hij het faillissement terecht heeft aangevraagd. HSA heeft nooit een jaarrekening gepubliceerd, zodat aannemelijk was dat HSA een bate had. De curator heeft meer mogelijkheden dan verzoeker om onderzoek te doen naar de mogelijkheden om verhaal te nemen op de bestuurder.

De rechtbank overweegt als eerste dat uit *Hoeksma q.q./R.M. Trade* (HR 18 december 2015, ECLI:NL:HR:2015:3636) volgt dat de curator slechts pro se ontvankelijk is in het verzet. Het verzet kan worden toegewezen als de verzoeker op het moment van de aanvraag wist dat de boedel leeg was en (ook overigens) een onvoldoende gerechtvaardigd belang had bij de aanvraag. De rechtbank volgt de verzoeker en oordeelt dat geen sprake is van misbruik van bevoegdheid. Er was mogelijk actief in de vorm van een

bestuurdersaansprakelijkheidsvordering. De curator is, vanwege zijn bevoegdheden, beter in staat om onderzoek te doen naar bestuurdersaansprakelijkheid en verhaalsmogelijkheden op de bestuurder.

H.J. de Kloe, december 2024

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 06-11-2024

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2024:4365

Zaaknummer: 238993 FT RK 24.1194

Rechters: D.J. Klijn

Advocaten: D.Y. Li, A. Wiersma, S.K. Tuithof en P.H.F. Yspeert

Wetsartikelen: 10 Fw

RECHTSPRAAK

ClickGroup Holding B.V. c.s./Curator van ClickConcepts B.V.

Een curator stelt de (middellijk) bestuurder van een failliete vennootschap aansprakelijk voor het boedeltekort. Er is sprake van schending van de administratie- en publicatieplicht. De rechtbank wees de vordering toe en het hof laat die beslissing in stand. Een andere belangrijke oorzaak voor het faillissement van de keukenzaak is niet aannemelijk. Er is geen reden voor matiging van het bedrag waarvoor de bestuurder en de indirecte bestuurder aansprakelijk zijn.

Feiten, eerste aanleg en grieven

Het gaat hier om een uitspraak van Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden naar aanleiding van een hoger beroep, ingesteld door ClickGroup Holding B.V. ('CGH') en haar enig aandeelhouder en bestuurder (appellant 2, gezamenlijk 'CGH c.s.'). Zij zijn opgekomen tegen het oordeel van de rechtbank dat CGH c.s. hun taak als (middellijk) bestuurder van de failliete onderneming, ClickConcepts B.V. ('CC'), onbehoorlijk hebben vervuld en daarmee op grond van artikel 2:248 BW aansprakelijk zijn te houden voor het tekort in het faillissement.

CGH is aandeelhouder en bestuurder van ClickPayroll B.V. ('CP') en aandeelhouder van CC. Van 26 februari 2016 tot 4 november 2019 was CGH tevens bestuurder van CC. Appellant 2, woonachtig in Duitsland, is tandarts en voerde ten tijde van het faillissement van CC drie tandartspraktijken. Deze tandartspraktijken werden gevoerd als drie afzonderlijke dochtervennootschappen van CP. Vanaf 2017 richt CC zich op het voeren van winkels in keuken en sanitair. Op 14 januari 2020 is CC in staat van faillissement verklaard.

CC zou niet hebben voldaan aan de publicatieplicht ten aanzien van de jaarrekeningen over de jaren 2016, 2017 en 2018. Na het faillissement treft de curator slechts de verkoopadministratie aan. Na herhaaldelijk vragen ontving hij tevens inkoopfacturen en salarisspecificaties van januari tot en met oktober 2019. Daarop is appellant 2 in verzekerde bewaring gesteld, waarna de verdere administratie over 2017-2020 door hem ter beschikking

werd gesteld. De curator ontdekte grote discrepanties tussen de financiële situatie zoals in de administratie geschetst en de werkelijke stand van zaken. Zo stond er in het grootboek € 307.964,99 te vorderen van debiteuren terwijl de curator geen openstaande vorderingen aantrof. Ook is er gepoogd een dag na faillissement goederen te ontvreemden van de boedel. In oktober 2019 heeft failliet nog keukens geleverd aan een tandartspraktijk van appellant 2 zonder dat hiervoor een betaling in de administratie was terug te vinden.

Hetgeen de curator bij de rechtbank heeft gevorderd en is toegewezen, is een verklaring voor recht dat CGH c.s. hun taken als middellijke bestuurders kennelijk onbehoorlijk hebben vervuld en dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement van CC, zodat zij hoofdelijk aansprakelijk zijn voor het tekort in faillissement.

De grieven van CGH c.s. in hoger beroep keren zich tegen de vaststelling van de schending van de administratieplicht, het verwerpen van andere oorzaken van faillissement, de overweging dat de door CGH c.s. gestelde verliezen niet te controleren zijn vanwege gebrekkige administratie en het niet aanvaarden van een beroep op matiging van het bedrag waarvoor zij aansprakelijk worden gehouden.

Beoordeling gerechtshof

Het hof oordeelt dat de administratieplicht is geschonden. De kern van de administratieplicht is volgens het hof het snel kunnen verschaffen van inzicht in de rechten en plichten van de vennootschap. Bij failliet was de administratie hiertoe niet geschikt. De geldstroom aangaande CC was niet te verifiëren, waardoor het mogelijk is dat geadmistreerde verplichtingen en vorderingen feitelijk niet bestaan. Een betoog van CGH c.s. dat de onjuistheden niet leiden tot wezenlijke verschillen in de daadwerkelijke winsten en verliezen van failliet wordt door het hof gepasseerd. De discrepanties waren relatief zodanig groot dat er geen correcte weergave van de financiën van failliet kon worden gegeven.

Het kennelijk onbehoorlijk bestuur staat naar het oordeel van het hof vast, nu zowel de deponeringsplicht als de administratieplicht door het bestuur is geschonden. Hierbij wordt vermoed dat dit kennelijk onbehoorlijk bestuur een belangrijke oorzaak is van faillissement. Er is onherroepelijk vastgesteld dat de verkoop en levering van verschillende keukens niet is terug te vinden in de administratie. De door CGH c.s. gestelde oorzaken van faillissement zijn onvoldoende gemotiveerd of door de curator succesvol betwist. Onvoldoende aannemelijk wordt geacht dat andere omstandigheden dan de onbehoorlijke taakvervulling een belangrijke oorzaak van faillissement zijn geweest.

CGH is hoofdelijk aansprakelijk voor het tekort in faillissement op grond van artikel 2:248 BW. Hierbij is ook appellant 2 als bestuurder van CGH ingevolge artikel 2:11 BW aansprakelijk

voor het tekort in faillissement. Gelet op de omvang en ernst van de onbehoorlijke taakvervulling ziet het hof geen reden voor matiging van het bedrag waarvoor CGH c.s. aansprakelijk worden gehouden. Het beroep van CGH c.s. wordt afgewezen en het hof bekrachtigt het vonnis van de rechtbank.

D.R.C. Smit, december 2024

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 12-11-2024

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2024:7277

Zaaknummer: 200.333.167/01

Rechters: W.F. Boele, A.A.J. Smelt en A.L. Goederee

Advocaten: W.A. van Overbeek de Meyer en M. Loef

Wetsartikelen: 2:248 BW en 2:11 BW

RECHTSPRAAK

Curator van Stichting Europe Islamic University of Applied Sciences/Voormalig bestuurder

Een curator stelt de voormalig bestuurder van een gefailleerde onderwijsinstelling aansprakelijk op verschillende grondslagen. Daarvan wordt de Peeters/Gatzen-vordering deels toegewezen. De bestuurder treft een ernstig verwijt als gevolg van onverantwoorde betalingen. De bestuurder heeft onrechtmatige betalingen gedaan aan de stichting van zijn dochter, waardoor de gezamenlijke schuldeisers in hun verhaalsmogelijkheden zijn benadeeld.

Feiten en vorderingen

Deze uitspraak betreft de aansprakelijkheid van een voormalige bestuurder ('de bestuurder') van Stichting Europe Islamic University of Applied Sciences ('de school'). De school is 22 maanden na het aftreden van de bestuurder gefailleerd.

De school, opgericht in 2001, kreeg in 2015 accreditatie voor een hbo-master. Stichting Vrije Academia, geleid door de dochter van de bestuurder en gevestigd op hetzelfde adres, ging failliet in 2018. Vanaf 2016 kwam de school onder vuur wegens belastingfraude, witwassen en valsheid in geschrifte, wat leidde tot de arrestatie van drie bestuurders, waaronder de bestuurder die in deze kwestie door de curator wordt aangesproken. De Inspectie van Onderwijs stelde in 2017 vast dat de bestuurlijke en financiële continuïteit ernstig tekortschoot. Na verscherpt toezicht en herhaalde overtredingen van onderwijswetgeving werd de school in 2019 het recht ontnomen om graden te verlenen, mede door ongeaccrediteerde diploma's.

De curator heeft de bestuurder aansprakelijk gesteld op grond van artikel 6:162 BW en, subsidiair, op grond van artikel 2:9 BW. Deze laatste vordering komt in de uitspraak niet aan bod, omdat de vordering op grond van artikel 6:162 BW deels wordt toegewezen. De faillissementsaansprakelijkheid via artikel 2:300a jo. 2:138 BW kon in deze casus niet worden toegepast, omdat er geen sprake was van een commerciële stichting en het gewraakte bestuur

heeft plaatsgevonden voor inwerkingtreding van de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen. De curator vordert in deze procedure evenwel veroordeling tot betaling van het boedeltekort. De rechtbank wijst dit maar deels toe. In de beoordeling krijgt deze zaak toch een tintje faillissementsaansprakelijkheid, maar wordt vooral goed blootgelegd hoe de grondslag van de vordering de stelplicht en bewijslast voor de curator bepaalt.

Beoordeling rechtbank

De rechtbank oordeelt dat de vordering toewijsbaar is voor een bedrag van € 569.249. Dit bedrag betreft onrechtmatige betalingen die de school aan de voornoemde Stichting Vrije Academia heeft gedaan tijdens de bestuursperiode van de bestuurder. Het overige deel van de vordering wijst de rechtbank af omdat de curator de onderbouwing van relativiteit, causaal verband en schade niet rond krijgt.

Artikel 6:163 BW bepaalt dat een norm slechts grondslag biedt voor schadevergoeding als deze norm specifiek strekt tot bescherming tegen de geleden schade. De rechtbank oordeelt dat sommige geschonden normen, zoals de regels uit de Wet op het hoger onderwijs (WHW), niet specifiek bedoeld zijn om de gezamenlijke schuldeisers van de school te beschermen. Dit deel van de vordering kon daarom niet slagen.

De curator stelde dat de handelingen van de bestuurder rechtstreeks tot het faillissement van de school hebben geleid. De rechtbank oordeelt echter dat het bewijs daarvoor onvoldoende is. Er was een periode van 22 maanden tussen het aftreden van de bestuurder en het faillissement van de school, waarin een nieuw bestuur was aangetreden. Dit nieuwe bestuur deed aanzienlijke uitgaven en werd (mogelijk) mede verantwoordelijk geacht voor de verslechtering van de financiële situatie van de school. Andere factoren, zoals de oprichting van concurrerende onderwijsinstellingen door leden van het nieuwe bestuur en een daling van het aantal studenten, speelden eveneens een rol. De curator slaagt er daardoor niet in aan te tonen dat het handelen van de bestuurder de (enige) oorzaak van het faillissement was.

Ten slotte wijst de rechtbank erop dat de curator de schade niet correct heeft onderbouwd. De curator heeft geen vergelijking gemaakt tussen de feitelijke financiële situatie van de school en een hypothetische situatie waarin de normschendingen niet zouden hebben plaatsgevonden. Daardoor is de schade van de gezamenlijke schuldeisers niet gelijk te stellen aan het boedeltekort.

Het toegewezen deel van de vordering van de curator ziet dus ten slotte op onrechtmatige betalingen aan de door de dochter van de bestuurder gerunde Stichting Vrije Academia. Uit onderzoek bleek dat de school tussen 2013 en 2016 een bedrag van € 802.830 had betaald aan deze stichting. Volgens de rechtbank was slechts een deel van deze betalingen, namelijk

€ 233.581, te verantwoorden als huurkosten. Het resterende bedrag van € 569.249 wordt aangemerkt als onrechtmatige onttrekking aan de boedel. De bestuurder weet geen deugdelijke grondslag voor deze betalingen aan te tonen. Daarvan treft hem een ernstig verwijt. De rechtbank concludeert dat deze onrechtmatige betalingen direct de gezamenlijke schuldeisers in hun verhaalsmogelijkheden hebben benadeeld, maar licht dat overigens verder niet toe.

J.E. van Nuland, december 2024

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 13-11-2024

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2024:11406

Zaaknummer: C/10/671337 / HA ZA 24-15

Rechters: J.M.J. Arts

Advocaten: E-J.W. Griffioen en I.P. van Rossen

Wetsartikelen: 6:162 BW en 2:9 BW

RECHTSPRAAK

Vereniging Ruimschoots/geroyeerd lid

Een vereniging biedt haar leden via een lidmaatschap het recht om een woonruimte te huren. Een van de leden huurt geruime tijd een woonruimte via deze weg, maar op enig moment wordt zijn lidmaatschap door de vereniging beëindigd. Omdat het huren van de woonruimte is verbonden aan het lidmaatschap, vordert de vereniging in kort geding ontruiming van de door het lid gehuurde woonruimte. Deze vordering wordt door de voorzieningenrechter toegewezen. In hoger beroep wordt de uitspraak van de voorzieningenrechter bekrachtigd. Later vordert het lid in een aparte bodemprocedure verklaring voor recht dat het besluit tot beëindiging van zijn lidmaatschap nietig is, omdat het besluit niet met de op grond van de statuten vereiste meerderheid (9 van de 10 stemmen) is genomen. Deze vordering wordt door de rechtbank toegewezen. De vorderingen tot verklaring voor recht dat de uitgebrachte dagvaarding en het vonnis in kort geding ook nietig zijn, worden door de rechtbank afgewezen. De rechtbank overweegt dat een onbevoegde vertegenwoordiging van de vereniging niet leidt tot nietigheid van de dagvaarding, maar dat dit zich moet oplossen in een niet-ontvankelijkverklaring of afwijzing van de vordering. Indien dit ten onrechte achterwege is gebleven, is vernietiging in hoger beroep de aangewezen weg, aldus de rechtbank. Omdat de onderhavige procedure echter geen hoger beroep is tegen het vonnis in kort geding, wordt de vordering tot verklaring voor recht ten aanzien van de nietigheid van de dagvaarding en het vonnis in kort geding afgewezen. Het hof bekrachtigt het vonnis in eerste aanleg.

Achtergrond geschil

Vereniging Ruimschoots ('de Vereniging') heeft onder meer ten doel het tot stand brengen en stimuleren van geïntegreerde leef- en werkvormen binnen een wooncomplex. Ieder lid van de Vereniging is gerechtigd gebruik te maken van de ruimte die hem of haar is toegewezen voor de duur van het lidmaatschap.

Een van de leden ('het Lid') is vanaf 1 september 1993 lid van de Vereniging en heeft een met zijn lidmaatschap strokende huurovereenkomst gesloten met het Lid als huurder en de Vereniging als verhuurder.

In 2015 vindt een algemene vergadering van de Vereniging plaats. Daar wordt door de aanwezige leden met het Lid gesproken over door voornoemde leden ongewenst geachte gedragingen door het Lid. In een daarop volgende algemene vergadering wordt door de aanwezige leden, onder wie het Lid, afgesproken dat een aantal verplichtingen voor het Lid zal gelden. Zo dient het Lid de gemaakte afspraken met de Financiële Commissie per direct na te komen en de incasso niet meer te laten terugboeken. Ook mag het Lid tot nader order geen werkzaamheden meer verrichten voor en in het pand en is hij gehouden zijn berichten met aantijgingen tegen (leden van) de Vereniging op onder meer Facebook te verwijderen. In de afspraken is vastgelegd dat het niet nakomen ervan leidt tot roeyement van het Lid uit de Vereniging. Het Lid ondertekent de afspraken, met de handgeschreven kanttekening dat hij zich niet gebonden acht indien één van de aan hem gestelde eisen onrechtmatig blijkt te zijn.

In 2017 wordt tijdens de algemene vergadering besloten het lidmaatschap, en daarmee ook de huurovereenkomst van het Lid, te beëindigen door opzegging. Het Lid laat weten het niet eens te zijn met huurbeëindiging en voorts dat tijdens de betreffende algemene vergadering geen geldig besluit tot opzegging is genomen en dat dat besluit vernietigbaar is, aangezien volgens het Lid uit de notulen volgt dat de vereiste meerderheid (9 van de 10 stemmen) op grond van de statuten niet is gehaald. Uiteindelijk resulteert dit in het doen uitbrengen van een dagvaarding in kort geding door de Vereniging aan het Lid. De voorzieningenrechter beslist in 2018 op vordering van de Vereniging dat – kort gezegd – het Lid zich aan de in 2015 gemaakte afspraken dient te houden, op straffe van ontruiming van de door hem gehuurde ruimte. In hoger beroep wordt de uitspraak van de voorzieningenrechter bekrachtigd. In 2020 wordt de door het Lid gehuurde ruimte ontruimd wegens overtreding van één of meer door de voorzieningenrechter opgelegde voorwaarden.

Eerste aanleg

In de onderhavige zaak vordert het Lid in eerste aanleg, samengevat, een verklaring voor recht dat een aantal leden van de Vereniging nimmer op een met de statuten overeenstemmende

(en daarom op onrechtmatige) wijze zijn verkozen en benoemd, zodat de in 2018 in kort geding uitgebrachte dagvaarding nietig is. Daarnaast vordert het Lid verklaring voor recht dat het vonnis in kort geding ook nietig is. Ook vordert het Lid verklaring voor recht dat hij lid is van de Vereniging en op grond van de statuten recht heeft op de feitelijke terbeschikkingstelling van de ruimte waaruit het Lid is ontruimd. Aan zijn vordering legt het Lid ten grondslag dat de door hem genoemde leden nimmer op de statutair voorgeschreven wijze tot bestuurder zijn benoemd. Als gevolg daarvan zijn de opdrachtverlening aan een advocaat en deurwaarder voor het opstellen respectievelijk uitbrengen van de dagvaarding uit 2018 eveneens nietig, aldus het Lid. Daarmee is volgens het Lid ook het vonnis in kort geding nietig.

De rechtbank komt tot het oordeel dat het op de algemene vergadering in 2017 genomen besluit tot opzegging van het lidmaatschap van het Lid nietig is, omdat dat besluit niet is genomen met de op grond van de statuten vereiste meerderheid van 9 van de 10 stemmen. De rechtbank wijst de vordering van het Lid toe ten aanzien van de verklaring voor recht dat hij lid is van de Vereniging en uit hoofde van de statuten recht heeft op feitelijke terbeschikkingstelling van een ruimte die vergelijkbaar is met de ruimte die hij van de Vereniging huurde. Verder oordeelt de rechtbank dat een onbevoegde vertegenwoordiging van de Vereniging niet leidt tot nietigheid van de dagvaarding, maar dat dit moet worden opgelost in een niet-ontvankelijkverklaring of afwijzing van de vordering. Indien dit ten onrechte achterwege is gebleven, is vernietiging in hoger beroep de aangewezen weg, aldus de rechtbank. Omdat de onderhavige procedure echter geen hoger beroep is tegen het vonnis in kort geding, wordt de vordering tot verklaring voor recht ten aanzien van de nietigheid van de dagvaarding en het vonnis in kort geding afgewezen.

Hoger beroep

In hoger beroep probeert het Lid ook de afgewezen vorderingen toegewezen te krijgen. Het hof wijst deze vorderingen echter af. Naar het oordeel van het hof is het in strijd met het gesloten systeem van rechtsmiddelen en de goede procesorde en daarom ontoelaatbaar dat via deze route een verkapt hoger beroep tegen een andere uitspraak zou kunnen worden ingesteld door het Lid. Het hof bekrachtigt de uitspraak van de rechtbank.

A. El Allaoui, december 2024

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 27-08-2024

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2024:2407

Zaaknummer: 200.312.329/01

Rechters: M.A. Wabeke, D. Kingma en C.A.H.M. ten Dam

Advocaten: E. Swart en H.A. Sarolea

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Enki-Ptah Respect S.R.O./Stak(-bestuurder)

In deze kortgedingprocedure wordt gevorderd om (i) een Stak-bestuurder te gebieden om af te treden en een nieuwe bestuurder van de Stak in te (doen) schrijven, (ii) Stak en de Stak-bestuurder te gebieden de volledige administratie van de Stak over te dragen aan de opvolgend bestuurder van de Stak en (iii) de Stak-bestuurder te verbieden om een besluit te nemen of een verzoek in te (doen) dienen strekkende tot ontbinding van de Stak.

Het hof overweegt dat (i) appellant onvoldoende aannemelijk heeft gemaakt dat de Stak-bestuurder af dient te treden op basis van de gemaakte afspraken in een hoofdlijnenovereenkomst, (ii) de gehoudenheid om de volledige administratie over te dragen aan een opvolgend bestuurder al uit de wet volgt en (iii) dat appellant geen belang heeft bij toewijzing van de derde vordering omdat het verzoek al is ingediend en intrekking daarvan niet is gevorderd.

Feiten

Voorafgaand aan deze procedure heeft de Enki Groep, waarvan de Slowaakse vennootschap Enki-Ptah Respect S.R.O. ('Enki') deel uitmaakte, een herstructurering ondergaan waartoe een overeenkomst op hoofdlijnen (de 'OOH') is gesloten. Op grond van de OOH is het belang van Enki in diverse vennootschappen gecertificeerd en is de Stichting Administratiekantoor XYZ Groep (geïntimeerde 1, de 'Stak') met geïntimeerde 2 als enig bestuurder (de 'Stak-bestuurder') de aandelen gaan beheren. Alle aandelen zijn inmiddels verkocht en er was geen meeropbrengst ten behoeve van de certificaathouders om te verdelen.

Enki meent dat de Stak-bestuurder, nu alle stappen uit de OOH zijn voltooid, op grond van de OOH verplicht is om af te treden, waarna een nieuwe bestuurder onderzoek kan doen naar de zorgvuldigheid van het handelen van de Stak-bestuurder en naar de gang van zaken binnen de

Stak. De Stak-bestuurder betwist tot aftreden te zijn gehouden en heeft een verzoek tot ontbinding van de Stak bij de rechtbank ingediend, wat volgens Enki in strijd is met de OOH. Het ontbindingsverzoek is (destijds) voor onbepaalde tijd aangehouden, totdat in onderhavige appelprocedure een onherroepelijk eindarrest is gewezen.

Bij de voorzieningenrechter heeft Enki kort gezegd gevorderd om (i) de Stak-bestuurder te gebieden om af te treden en een nieuwe bestuurder van de Stak in te (doen) schrijven, (ii) Stak en de Stak-bestuurder te gebieden de volledige administratie van de Stak over te dragen aan de opvolgend bestuurder van de Stak en (iii) de Stak-bestuurder te verbieden om een besluit te nemen of verzoek in te (doen) dienen strekkende tot ontbinding van de Stak. De vorderingen zijn door de voorzieningenrechter afgewezen. Daartegen komt Enki op in hoger beroep.

Het oordeel van het hof

Het hof overweegt allereerst dat de Nederlandse rechter bevoegd is om van het geschil kennis te nemen. Tevens overweegt het hof dat Enki, in het licht van de ontbinding van de Stak waarom de Stak-bestuurder de rechtbank heeft verzocht en het beletsel dat ontbinding betekent voor de bestuurderswisseling en het onderzoek dat Enki wenst, voldoende spoedeisend belang heeft bij de beoordeling van haar vorderingen.

Ten aanzien van de vordering onder (i) wordt door het hof overwogen dat in het licht van het door de Stak-bestuurder gevoerde verweer Enki niet voldoende aannemelijk heeft gemaakt dat haar uitleg van artikel 11e van de OOH de juiste is. Voornoemd artikel luidt als volgt: *'de Stak-bestuurder zal aftreden als bestuurder bij de Stak op het eerdere van (i) Voltooing en (ii) het verstrijken van twee maanden na de Closing, tenzij Voltooing op dat moment enkel niet heeft plaatsgevonden omdat er gelden in escrow worden gehouden, voortvloeiend uit een regeling met de koper. Na het aftreden van de Stak-bestuurder zal een onafhankelijke derde persoon het bestuur van de Stak overnemen'*. Daar komt bij, zo vervolgt het hof, dat in geval van een gebod aan de Stak-bestuurder tot aftreden het ook niet evident is dat de voorwaardelijke benoeming van een 'beoogd nieuwe bestuurder' rechtsgeldig is, gelet op de te beantwoorden vragen of er nu nog certificaathouders van de Stak zijn en zo ja, of die bevoegd waren een vergadering uit te roepen en voorwaardelijk een nieuwe bestuurder te benoemen. Tevens wordt overwogen dat de door Enki beoogd nieuwe bestuurder niet zonder meer als onafhankelijk opvolgend bestuurder kan worden beschouwd. In het licht van het voorgaande vindt het hof het onvoldoende aannemelijk dat de bodemrechter tot toewijzing van deze vordering komt en leent de vordering zich in ieder geval niet voor behandeling in kort geding, zodat het hof deze vordering afwijst.

Bij de vordering onder (ii) overweegt het hof dat de gehoudenheid van de Stak en de Stak-bestuurder om de volledige administratie van de Stak over te dragen aan een opvolgend bestuurder al uit artikel 2:10 BW volgt. Bovendien is het voldoende aannemelijk geworden dat de Stak-bestuurder in de loop van de afgelopen jaren een deel van de gevorderde stukken al aan Enki heeft verstrekt en dat Enki te zijner tijd desgewenst zelf het een en ander aan een opvolgend bestuurder kan verstrekken, aldus het hof. Het hof sluit hier af door aan te geven dat Enki bij toewijzing van deze vordering niet het daartoe vereiste belang heeft.

Over vordering (iii) wordt als volgt overwogen door het hof. Bij toewijzing van deze vordering heeft Enki geen belang meer voor zover de Stak-bestuurder zou moeten worden verboden een vordering tot ontbinding van de Stak bij de rechtbank in te dienen, nu dat al is gebeurd (zie hiervoor). De vordering ziet niet mede op intrekking van die procedure en is daaraan in hoger beroep niet aangepast, zodat het hof ook geen aanleiding ziet dit in te lezen in het gevorderde.

De slotsom is hier dat het hoger beroep niet slaagt en het hof het vonnis in kort geding bekrachtigt. Verder wordt door het hof overwogen dat de veroordelingen in deze uitspraak ook ten uitvoer kunnen worden gelegd als een van de partijen de beslissing van het hof voorlegt aan de Hoge Raad (uitvoerbaarheid bij voorraad).

M.J. (Mike) van de Graaf, december 2024

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 17-09-2024

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2024:5887

Zaaknummer: 200.335.329

Rechters: C.M.E. Lagarde, S.M. Evers en M.G. van 't Westeinde

Advocaten: R.J. Sark en M.H. Visscher

Wetsartikelen: 130 Rv, 353 Rv, 347 Rv, 2:10 BW en 2:301 BW

RECHTSPRAAK

Shell Plc, Stichting Milieu en Mens/Milieudefensie c.s.

Milieudefensie c.s. vorderen een bevel van de rechter dat Shell verplicht haar CO₂-emissies in 2030 met 45% te verminderen ten opzichte van het niveau van 2019. Milieudefensie c.s. stellen dat Shell onrechtmatig handelt indien zij haar CO₂-emissie niet met 45% reduceert. Het hof heeft aan de hand van objectieve aanknopingspunten vastgesteld dat Shell wel degelijk verplicht is haar CO₂-uitstoot te verminderen. Het hof oordeelt dat het hof Shell echter niet kan verplichten de uitstoot met 45% te verminderen. Er is geen wettelijke grondslag op grond waarvan het hof aan Shell, of andere ondernemingen, een specifiek percentage aan CO₂-reductie kan opleggen.

Partijen

Shell Plc en Stichting Milieu en Mens als appellanten.

Vereniging Milieudefensie, Stichting Greenpeace Nederland, Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee, Stichting ter bevordering van de Fossielvrij-beweging, Stichting Both ENDS en Vereniging Jongeren Milieu Actief (ontbonden per 1 september 2022) als geïntimeerden.

Partijen zullen hierna worden aangeduid als 'Shell', 'Stichting M&M' en 'Milieudefensie c.s.'

Feiten

Shell is een van de grootste olie- en gasbedrijven ter wereld. Shell is de uiteindelijk aandeelhoudster van ruim 1.100 vennootschappen over de gehele wereld. Als tophoudstermaatschappij stelt Shell het algemene beleid op, waaronder ook het klimaatbeleid.

Het Greenhouse Gas Protocol (hierna: 'GHG Protocol') is een wereldwijde standaard voor de

verantwoording en de verslaglegging ter zake van de uitstoot van broeikasgassen door bedrijven en overheden en andere organisaties. Het GHG Protocol verdeelt de emissies van een onderneming in scope 1, 2 en 3 emissies.

- Scope 1 ziet op directe emissies afkomstig van installaties die de onderneming geheel of gedeeltelijk in eigendom of onder operationele controle heeft.
- Scope 2 ziet op indirecte emissies afkomstig van de installaties van derden bij wie de onderneming elektriciteit, stoom of warmte inkoopst ten behoeve van haar bedrijfsactiviteiten.
- Scope 3 ziet op de overige indirecte emissies die niet zijn inbegrepen in scope 2 en die ontstaan in de waardeketen van de onderneming, waaronder emissies die ontstaan bij het gebruik of verbruik van producten die de onderneming levert aan derden, zoals andere organisaties of consumenten.

Volgens Milieudefensie c.s. handelt Shell onrechtmatig. Op grond van de maatschappelijke zorgvuldigheid is Shell volgens Milieudefensie c.s. verplicht om haar uitstoot van CO₂ te verminderen.

Oordeel rechtbank

De rechtbank Den Haag heeft de vordering van Milieudefensie c.s. met betrekking tot het bevel de CO₂-emissie te reduceren, toegewezen. De rechtbank heeft een bevel aan Shell gegeven, om zowel rechtstreeks als via de vennootschappen en rechtspersonen die zij in haar geconsolideerde jaarrekening pleegt op te nemen en waarmee zij tezamen de Shell Group vormt, het gezamenlijke jaarlijkse volume van alle aan de bedrijfsactiviteiten en verkochte energie dragende producten van de Shell-groep verbonden CO₂-emissies naar de atmosfeer (scope 1, 2 en 3) zodanig te beperken of doen beperken dat dit volume aan het eind van het jaar 2030 ten minste zal zijn verminderd met netto 45% in vergelijking met het niveau van het jaar 2019.

De rechtbank heeft dit gebaseerd op de in artikel 6:162 BW neergelegde zorgvuldigheidsnorm onderbouwd met artikel 2 (recht op leven) en 8 (recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven) van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en artikel 6 (recht op leven) en 17 (recht op privéleven) Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke rechten.

Oordeel hof

Het hof oordeelt dat de bescherming tegen gevaarlijke klimaatverandering een mensenrecht is

en dat wereldwijd wordt erkend dat een staat een verplichting heeft om zijn burgers te beschermen tegen de nadelige effecten van klimaatverandering.

De normen die voortvloeien uit de mensenrechten kunnen daarnaast in een privaatrechtelijke verhouding van invloed zijn op de invulling van open normen, zoals in dit geval de maatschappelijke zorgvuldigheidsnorm.

De maatschappelijke zorgvuldigheid leidt er in dit geval toe, dat ook op ondernemingen een verplichting rust om een bijdrage te leveren aan het tegengaan van gevaarlijke klimaatverandering. Van Shell kan daarbij meer worden verwacht dan van andere ondernemingen, juist omdat Shell al meer dan honderd jaar een grote onderneming is op het gebied van fossiele brandstoffen.

Ook is Shell gebonden aan Europese wetgeving, waardoor ondernemingen als Shell steeds meer emissierechten zullen moeten gaan kopen om broeikasgassen te mogen uitstoten. Ook Shell zal op grond van de EU-Richtlijnen CSRD en CSDDD haar bedrijfsmodel moeten afstemmen op de overgang naar een duurzame economie en de beperking van de opwarming van de aarde tot 1,5 °C.

Geen absolute reductieverplichtingen

De maatregelen leggen geen absolute reductieverplichtingen op aan specifieke ondernemingen of bepaalde bedrijfstakken. Op grond van unierecht en overige regelingen kan het hof Shell geen bevel opleggen de reductie met 45% (of enig ander percentage) te verminderen. Ondernemingen en dus ook Shell, zijn vrij om in het verplicht gestelde klimaattransitieplan een eigen aanpak te kiezen om de uitstoot te reduceren in overeenstemming met de klimaatdoelstellingen van de Overeenkomst van Parijs.

Naast de wettelijke regelingen hebben ondernemingen wel een maatschappelijke zorgvuldigheidsplicht om hun uitstoot te verminderen. Maar ook uit deze algemene verplichting vloeit niet voort dat een rechter kan bevelen de uitstoot van een specifieke onderneming met 45% te reduceren.

Scope 1 en 2 emissies

Ten aanzien van de scope 1 en 2 emissies is niet vast komen te staan dat Shell deze in 2030 niet met 45% heeft verminderd. In 2023 heeft Shell de reducties in scope 1 en 2 namelijk al met 31% verminderd ten opzichte van 2016. De dreigende schending van een rechtsplicht van Shell is dan ook onvoldoende komen vast te staan.

Scope 3 emissies

Voor scope 3 geldt dat het bij de door Milieudefensie c.s. aangevoerde reductiepaden gaat om de wereldwijde reductie, die per saldo op 45% in 2030 moet uitkomen. Het hof kan dus ook niet voor een individuele onderneming zoals Shell bepalen welke specifieke reductieverplichting voor Shell geldt, omdat het productaanbod van Shell en haar klantenbestand geen afspiegeling is van het wereldwijde productaanbod en het wereldwijde klantenbestand. Ook bestaat er geen wetenschappelijke consensus over het percentage waaraan Shell, of de olie- en gasbranche, gebonden is.

Tot slot oordeelt het hof dat Milieudefensie c.s. geen rechtmatig belang hebben bij de vordering ten aanzien van scope 3. Shell kan voldoen aan haar verplichting om scope 3 emissies te verminderen met een bepaald percentage door bijvoorbeeld doorverkoop te verminderen. Niet is komen vast te staan dat minder inkoop van Shell zal leiden tot minder CO₂-uitstoot mondiaal, een andere marktpartij kan dan immers in dit gat treden. Nu Milieudefensie c.s. juist minder CO₂-uitstoot willen bereiken met hun vordering, is de conclusie dat een dergelijk bevel niet effectief is, waardoor Milieudefensie c.s. geen rechtmatig belang hebben bij de vordering ten aanzien van scope 3.

Conclusie

Het hof oordeelt dát er een rechtsplicht voor Shell en andere ondernemingen bestaat om CO₂-emissies te reduceren, maar dat door het hof geen bevel kan worden opgelegd tot vermindering van de emissie van Shell of een specifieke andere onderneming met enig percentage.

H. Boven, december 2024

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 12-11-2024

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2024:2099

Zaaknummer: 200.302.332/01

Rechters: C.A. Joustra, J.J. van der Helm en P. Glazener

Advocaten: R.H.J. Cox en D.J.B. Bosscher

Wetsartikelen: 6:162 BW, 2 EVRM, 8 EVRM, 6 IVBPR en 17 IVBPR

RECHTSPRAAK

Marrobel B.V. c.s./Natuurbouw Realisatie B.V. c.s.

OK; enquête. In deze enquêteprocedure stelt de OK op verzoek van Marrobel en haar (destijds) enig aandeelhouder vast dat sprake is van wanbeleid bij Marrobel in de periode 2012-2017 en dat haar (indirect) bestuurders daarvoor verantwoordelijk zijn. De OK stelt vast dat sprake was van onzorgvuldig handelen van het bestuur en gebrek aan transparantie jegens de aandeelhouder, blijkens de gegevens van het onderzoeksverslag. In combinatie met het ontbreken van een deugdelijke administratie, tijdige deponering van de jaarrekeningen en de vastlegging van bestuurlijk handelen, kan dit worden aangemerkt als wanbeleid waarvoor de bestuurders verantwoordelijk zijn. De OK veroordeelt hen bovendien in de onderzoeks- en proceskosten.

Relevante feiten

De zaak betreft een langdurig geschil rondom Marrobel B.V. ('Marrobel'), een vennootschap die landgoederen en andere vermogensbestanddelen beheert in lijn met de wensen van de oprichter. De OK had in een eerdere beschikking een onderzoek bevolen naar het beleid en de gang van zaken bij Marrobel tussen 2012 en 2017 (zie OR 2020-0051). Tijdens de onderzoeksperiode waren C en Marrobel Natuurbouw Realisatie B.V. ('Natuurbouw') de bestuurders van Marrobel. De enig bestuurder van Natuurbouw was B. (B, C en Natuurbouw hierna gezamenlijk: 'B c.s.'). Tijdens de onderzoeksperiode was A Stichting enig aandeelhouder van Marrobel.

Het onderzoeksverslag naar Marrobel concludeert een patroon van onregelmatigheden en een gebrek aan transparantie, met name in besluitvormingsprocessen en financiële activiteiten. Belangrijke wettelijke en statutaire voorschriften werden genegeerd, en daarbij werden besluiten genomen met voorzienbare risico's op tegenstrijdige belangen. Een voorbeeld hiervan is de aanstelling van Natuurbouw door de toenmalige bestuurder B, terwijl B de zoon

is van C, zonder de goedkeuring van de algemene vergadering van aandeelhouders zoals statutair vereist. Bestuurders B en C schoten verder ernstig tekort in zorgvuldigheid en openheid en de administratie- en publicatieverplichtingen werden niet nageleefd. Onduidelijke zakelijke relaties, betalingen aan gelieerde partijen zonder verantwoording, en informele communicatie tussen Marrobel en A Stichting versterken het beeld van wanbeleid en een structureel gebrek aan zorgvuldig bestuur, aldus het onderzoeksverslag.

De standpunten van partijen

Marrobel en A Stichting hebben gesteld dat uit het onderzoeksverslag duidelijk blijkt dat sprake was van wanbeleid. Zij benadrukken dat belangrijke bestuursbesluiten zijn genomen zonder goedkeuring van de algemene vergadering, in strijd met de statuten van Marrobel. Tevens wijzen zij op de gebrekkige administratie, het niet tijdig publiceren van jaarrekeningen en de ondoorzichtige financiële transacties. B c.s. voeren daartegen aan dat de statutaire regels flexibel zijn toegepast, de aandeelhouder voldoende is geïnformeerd en dat de zakelijke beslissingen marktconform zijn. Verder betwisten zij de juistheid van het onderzoeksverslag en de daaraan gekoppelde conclusies, en voeren zij aan dat A Stichting niet-ontvankelijk is in haar verzoek, dat aan B c.s. immuniteit is verleend, en ten slotte dat geen belang bestaat bij het verzoek omdat Marrobel geen schade zou hebben geleden.

Oordeel OK

De OK verwerpt ten eerste de ontvankelijkheidsverweren van B c.s. De OK oordeelt dat A Stichting, als enig aandeelhouder van Marrobel, bevoegd is haar verzoek in te dienen volgens artikel 2:355 BW. Ook is geen sprake van afstand van recht door A Stichting of Marrobel. Daarnaast is financiële benadeling geen vereiste voor ontvankelijkheid in een enquêteprocedure, wat betekent dat verzoekers ontvankelijk zijn.

Dan buigt de OK zich over de vraag of wanbeleid kan worden vastgesteld. De OK stelt ernstige tekortkomingen in de besluitvorming bij Marrobel vast, waaronder het niet naleven van statutaire vereisten en het handelen met tegenstrijdige belangen door bestuurder C. Cruciale besluiten, zoals de managementovereenkomst, de benoeming van Natuurbouw Realisatie als procuratiehouder en bestuurder, en een agiostorting van € 2,8 miljoen, werden genomen zonder goedkeuring van de algemene vergadering, zoals statutair vereist. Informele bijeenkomsten zonder notulen en oproepingen werden ten onrechte als aandeelhoudersvergaderingen gepresenteerd. Bovendien ontbrak transparantie jegens andere bestuurders van A Stichting, en C faalde in het zorgvuldig documenteren en scheiden van belangen. Deze structurele schendingen van zorgvuldigheid, transparantie en wettelijke verplichtingen bevestigen het wanbeleid bij Marrobel waarvoor C als enig bestuurder van

Marrobel ten tijde van de besluitvorming verantwoordelijk is.

Voorts stelt de OK vast dat de administratieplicht van artikel 2:10 BW niet is nageleefd en dat de jaarrekeningen niet tijdig zijn gepubliceerd. Voor dat wanbeleid zijn C en Natuurbouw verantwoordelijk, als bestuurders van Marrobel gedurende de onderzoeksperiode.

Er is daarnaast sprake van wanbeleid vanwege opdrachten en betalingen van ruim € 1,5 miljoen aan W B.V., een 75%-dochtervennootschap van Natuurbouw, waarbij het bestuur structureel verzuimde zorgvuldigheid en transparantie te betrachten. Opdrachten werden verstrekt zonder schriftelijke overeenkomsten, offertes, aanbestedingen of goedkeuring van A Stichting, terwijl duidelijke documentatie over besluitvorming ontbrak. Door de nauwe relatie tussen B, Natuurbouw en W B.V. was sprake van tegenstrijdige belangen, zonder dat de benodigde scheiding van belangen of externe toetsing plaatsvond. Hiervoor zijn C en Natuurbouw als bestuurders van Marrobel verantwoordelijk.

Verder stelt de OK wanbeleid vast uit de betalingen aan de entiteiten 3D B.V. en Pro Semper B.V., waarbij aanzienlijke bedragen werden overgemaakt zonder duidelijke grondslag, ondertekende overeenkomsten of statutaire goedkeuring. Hoewel managementovereenkomsten met beide partijen zijn aangetroffen, waren deze niet ondertekend, en het ontbreken van besluiten tot goedkeuring door de algemene vergadering maken de betalingen onrechtmatig. Het bestuur van Marrobel heeft hiermee fundamenteel in strijd gehandeld met goed ondernemerschap, wat bijdraagt aan de vaststelling van wanbeleid.

Als laatste stelt de OK wanbeleid vast vanwege een structureel gebrek aan transparantie en informatievoorziening richting aandeelhouder A Stichting, met name ten aanzien van cruciale besluiten zoals de agiostorting en de raamovereenkomst op basis waarvan Marrobel onroerende zaken van A Stichting huurt en mag verhuren aan derden. Het bestuur nam daarnaast zelfstandig besluiten, waarbij sprake was van tegenstrijdige belangen, zonder de algemene vergadering te betrekken of goedkeuringsrechten te respecteren. Dit patroon van onzorgvuldig handelen, gecombineerd met het negeren van wettelijke en statutaire vereisten, vormt de basis voor de conclusie dat sprake is van wanbeleid waarvoor de bestuurders B en Natuurbouw verantwoordelijk zijn.

Conclusie

Op basis van het bovenstaande concludeert de OK dat sprake is van wanbeleid wat volgt uit het verslag van het onderzoek, waarvoor B c.s. verantwoordelijk zijn. De OK veroordeelt B c.s. hoofdelijk in de onderzoekskosten tot een bedrag van € 106.025, aan Marrobel B.V. te voldoen, en hoofdelijk in de kosten van het geding.

G.I. Prakke, december 2024

Instantie: Ondernemingskamer Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 24-10-2024

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2024:2969

Zaaknummer: 200.335.873/01 OK

Rechters: A.W.H. Vink, M.A.M. Vaessen, A.C. Faber, M.A. Scheltema en G. van Vollenhoven-Eikelenboom

Advocaten: B.W. Brouwer, H.R. Pleiter, R. van Biezen en J.A.A. van der Weijst

Wetsartikelen: 2:355 BW en 2:354 BW

RECHTSPRAAK

Enquête TAF Asset 11 B.V.

OK; enquête. Tweede fase. De vennootschap verzoekt de OK om vast te stellen dat er sprake is van wanbeleid van de vennootschap en dat de (voormalig) bestuurders en de (voormalig) meerderheidsaandeelhouders en diens bestuurder daarvoor verantwoordelijk zijn. Ook wordt verzocht bij voorziening de huidige bestuurder van de vennootschap te ontslaan, de tijdelijke aanstelling van de aangestelde OK-bestuurder en de tijdelijke overdracht ten titel van beheer van de aandelen van de huidige meerderheidsaandeelhouder te verlengen voor de duur van (vooralsnog) twee jaar, en de besluiten van de algemene vergadering tot verlening van décharge aan het voormalig bestuur te vernietigen. De OK oordeelt dat uit het onderzoeksverslag is gebleken van wanbeleid en dat de (voormalig) bestuurders en de (voormalig) meerderheidsaandeelhouders daarvoor verantwoordelijk zijn en wijst de gevraagde voorzieningen toe.

Feiten

TAF Asset 11 B.V. ('TAF') is door een trustkantoor opgericht als plankvennootschap. De aandelen in TAF worden aanvankelijk gehouden door enerzijds de 'Familie H', via Bertona Holdings Limited ('Bertona') (3,61%) en Miglione Holding Limited ('Miglione') (72,71%), en anderzijds de 'Familie K', via Attexo OÜ ('Attexo') (7,87%) en de personen 'F' (1,87%) en 'G' (13,85%), leden van de Familie K. De enige aandeelhouder van Bertona is Equipark Limited ('Equipark'), waarvan leden van de Familie H en leden van de Familie K de aandelen houden en 'A' bestuurder is. De aandelen in Miglione worden gehouden door persoon 'E'. Het bestuur van TAF bestaat uit A en trustbestuurders 'B' en 'C'.

Op enig moment vraagt Miglione aan A om een koper te zoeken voor de door Bertona en

Miglione gehouden aandelen in TAF. Miglione en Bertona verkopen hun 76,32%-belang in TAF uiteindelijk aan Averline Holdings Limited ('Averline'). Vervolgens wordt A vervangen als bestuurder van TAF door 'D' (op voordracht van Averline) en wordt décharge verleend aan het bestuur van TAF over de jaren 2014 en 2015. Later treden ook B en C af.

Er ontstaat onenigheid binnen TAF. Attexo en F starten een enquêteprocedure. De OK gelast op verzoek van Attexo en F een onderzoek naar het beleid en de gang van zaken bij TAF over de periode vanaf 1 september 2014. Daarnaast worden bij wijze van onmiddellijke voorziening D geschorst als bestuurder van TAF, een zelfstandig bevoegd bestuurder van TAF benoemd en de door Averline gehouden aandelen in TAF ten titel van beheer overgedragen aan een beheerder.

Verzoek

Drie jaar later doet de onderzoeker zijn onderzoeksverslag aan de OK toekomen. TAF verzoekt de OK vervolgens om vast te stellen dat uit het onderzoeksverslag blijkt dat tussen 1 september 2014 en 14 september 2020 sprake is geweest van wanbeleid bij TAF en dat A, B, C, D, Bertona, Miglione, Averline en E voor dat wanbeleid gezamenlijk in (min of meer) gelijke mate verantwoordelijk zijn. Dit wanbeleid zou zien op drie in het verzoekschrift aangeduide onderwerpen, te weten (i) de voorbereiding en de uitvoering van transacties die hebben plaatsgevonden in 2014, (ii) de informatievoorziening aan de minderheidsaandeelhouders en (iii) het functioneren van het bestuur als collectief. Daarnaast verzoekt TAF de OK bij wijze van voorziening (onder meer) D met ingang van de datum van zijn schorsing als bestuurder van TAF te ontslaan, de tijdelijke aanstelling van de OK-bestuurder van TAF en de tijdelijke overdracht ten titel van beheer van de aandelen van Averline in TAF te verlengen voor de duur van (vooralsnog) twee jaar, en de besluiten van de algemene vergadering tot verlening van décharge aan het bestuur van TAF over de jaren 2014 en 2015 te vernietigen.

Oordeel OK

De OK komt tot het oordeel dat uit het onderzoek blijkt van wanbeleid binnen TAF. Het bestuur van TAF heeft, zo overweegt de OK, tot tweemaal toe een belangrijke investeringsbeslissing genomen zonder behoorlijk overleg, zonder relevant onderzoek naar de achtergronden daarvan, zonder een zorgvuldige afweging van de aan die investeringen voor TAF verbonden voor- en nadelen en zonder de minderheidsaandeelhouders daarover te informeren. Het ging om (i) een drie-jarige geldlening van TAF aan Bertona en de aankoop door TAF van door Emir uitgegeven obligaties. Het bestuur van TAF heeft daarmee volgens de OK gehandeld in strijd met elementaire beginselen van verantwoord ondernemerschap. Van collegiaal bestuur was geen sprake, aldus de OK. Voorts overweegt de OK dat A heeft

verzuimd openheid te betrachten over het bij haar bestaande tegenstrijdig belang bij de verkoop van de aandelen van Bertona en haar medebestuurders niet of te laat heeft geïnformeerd en onvoldoende heeft betrokken bij de besluitvorming. D heeft volgens het hof feitelijk geen invulling gegeven aan zijn taken als bestuurder van TAF. Volgens C en B liep het contact met D via de advocate van Averline, maar hoe dit in het bestuur van TAF formeel was vormgegeven is niet duidelijk geworden, aldus de OK. Verder schortte het volgens de OK aan de informatievoorziening van het bestuur van TAF én van de meerderheidsaandeelhouders (Bertona/Miglione en later Averline) richting de minderheidsaandeelhouders, waardoor aan de minderheidsaandeelhouders ten onrechte belangrijke informatie werd onthouden over wijzigingen in het beheer en de belegging van het (mede door hen) aan TAF toevertrouwde vermogen en de daaraan verbonden risico's.

De OK oordeelt dat A, C, B en D voor dit wanbeleid verantwoordelijk zijn. Daarnaast zijn naar het oordeel van de OK ook de (gewezen) aandeelhouders Bertona, Miglione en Averline verantwoordelijk voor het gebleken wanbeleid nu zij telkens hun medewerking aan de uitvoering van de voor TAF uiteindelijk zeer nadelig gebleken reeks van transacties hebben gegeven, zonder rekening te houden met de daarmee gemoeide belangen van hun medeaandeelhouders en zonder daarover jegens hun medeaandeelhouders de in de gegeven omstandigheden vereiste transparantie te betrachten. Daadwerkelijke betrokkenheid van E bij of verantwoordelijkheid voor het wanbeleid van TAF heeft de OK op basis van het onderzoeksverslag niet kunnen vaststellen.

De OK acht het treffen van definitieve voorzieningen geboden. De OK ontslaat D met ingang van de datum van zijn schorsing als bestuurder van TAF, vernietigt de déchargebesluiten voor zover die décharge betrekking heeft op het door de OK geconstateerde wanbeleid en verlengt de tijdelijke aanstelling van de OK-bestuurder van TAF en de tijdelijke overdracht ten titel van beheer van de aandelen van Averline in TAF voor de duur van (vooralsnog) twee jaar.

L.L. Bakker, december 2024

Instantie: Ondernemingskamer Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 12-09-2024

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2024:2725

Zaaknummer: 200.336.928/01 OK

Rechters: A.W.H. Vink, W.A.H. Melissen, M.A.M. Vaessen, V. Moolenaar en S.M. Zijderveld

Advocaten: J.P.D. van de Klift, V.R.M. Appelmans, I.C. Engels, S.C.M. van Thiel, C.L. Kruse, S.V. Stephenson, A.J. van Wees, F.M. Peters, G.C. Endedijk, R. de Bree en J.S. Spijkerman

Wetsartikelen: 2:355 lid 1 BW, 2:356 BW, 2:357 lid 4 BW, 2:8 BW, 2:345 BW en 2:354 BW

RECHTSPRAAK

Herdijk – Beantwoording prejudiciële vragen over de bestuurdersaansprakelijkheid o.g.v. artikel 36 lid 4 IW

Aan het Europese Hof van Justitie (HvJ EU) zijn door de Hoge Raad twee prejudiciële vragen voorgelegd die zich richten op de regeling omtrent de hoofdelijke aansprakelijkheid die volgt uit artikel 36 lid 4 Invorderingswet 1990 (IW). De vragen zagen erop of het Unierechtelijk evenredigheidsbeginsel zich verzet tegen deze regeling en of het voor het antwoord op die eerste vraag van belang is of de bestuurder te goeder trouw heeft gehandeld. Het HvJ EU verklaart dat de regeling zich niet verzet tegen het Unierecht en dat hiervoor niet van belang is dat diezelfde bestuurder voor een daaropvolgend tijdvak kon bewijzen dat hij te goeder trouw heeft gehandeld.

Feiten

Kortgezegd zijn de feiten van de onderliggende zaak als volgt. Een holding ('de Holding') met een bestuurder en enig aandeelhouder ('de Bestuurder') was tot 29 maart 2019 aandeelhouder van een werkmaatschappij ('de Vennootschap'). Vervolgens zijn de aandelen in de Vennootschap overgedragen waarna de Vennootschap failliet ging. Voor de periode november 2018 tot februari 2019 zijn naheffingsaanslagen opgelegd die niet zijn voldaan. De Ontvanger heeft de Bestuurder op grond van artikel 36 IW aansprakelijk gesteld voor deze belastingschulden, inclusief rente en kosten.

De Bestuurder komt op tegen de aansprakelijkstelling en komt uiteindelijk terecht bij de Hoge Raad. Zie voor een uitgebreid overzicht van de feiten en het oordeel van het hof en van de Hoge Raad OR 2024-0126.

Het hof kwam tot het oordeel dat de Bestuurder voor een deel van de schulden van de rechtspersoon niet aansprakelijk is en voor een deel wel. Reden hiertoe is dat voor een deel van de schulden de meldingstermijn nog niet was verstreken en de bestuurder gezien de

regeling van artikel 36 IW toegelaten werd om aannemelijk te maken dat het kennelijk onbehoorlijk bestuur niet aan hem te wijten is. Voor het overige deel van de schulden was de meldingstermijn wel al verstreken. In dat geval wordt de Bestuurder slechts toegelaten tot weerlegging van het vermoeden dat het onbetaald blijven van de belasting het gevolg is van onbehoorlijk bestuur als hij bewijst dat het niet aan hem is te wijten dat niet op juiste wijze is voldaan aan de meldingsplicht. De Bestuurder kon dat laatste niet aantonen en kwam dus niet toe aan de weerlegging van het vermoeden van onbehoorlijk bestuur.

Prejudiciële vragen

In haar oordeel overweegt de Hoge Raad dat artikel 36 lid 4 IW mogelijk niet verenigbaar is met het Unierechtelijke evenredigheidsbeginsel. Daarom stelt hij hierover prejudiciële vragen aan het HvJ EU. Het is namelijk voor een bestuurder vaak moeilijk aan te tonen dat het niet aan hem te wijten is dat een lichaam niet aan de meldingsplicht voldeed. Uitzonderingen, zoals overmacht of te goeder trouw vertrouwen op deskundig advies, zijn zeldzaam. Hierdoor wordt de bestuurder vrijwel altijd uitgesloten van tegenbewijs. Dit zou mogelijk niet in overeenstemming zijn met de rechtspraak van het HvJ EU waaruit volgt dat nationale regels die feitelijk onvoorwaardelijke aansprakelijkheid creëren, verder gaan dan noodzakelijk is.

De volgende vragen worden voorgelegd aan het HvJ EU:

1. Verzet het Unierechtelijke evenredigheidsbeginsel zich tegen een regeling als die van artikel 36 lid 4 IW, die het voor een bestuurder van een lichaam dat niet of niet op de juiste wijze heeft voldaan aan zijn verplichting tot melding van betalingsonmacht aan de ontvanger van de Belastingdienst, in de praktijk uiterst moeilijk maakt te ontkomen aan aansprakelijkheid voor belastingschulden van het lichaam, waaronder omzetbelastingschulden?
2. Is voor het antwoord op vraag 1 van belang of de bestuurder te goeder trouw heeft gehandeld doordat hij met de zorgvuldigheid van een bedachtzame ondernemer te werk is gegaan, hij alles heeft gedaan wat redelijkerwijs binnen zijn mogelijkheden ligt, en zijn betrokkenheid bij misbruik of fraude is uitgesloten?

Arrest van het HvJ EU

Het HvJ EU vangt aan met de eerste vraag. Het begint met het vaststellen van de ratio van de regeling en stelt dat het mechanisme van hoofdelijke aansprakelijkheid beoogt dat de invordering van btw-bedragen vergemakkelijkt wordt en dus bijdraagt tot de juiste inning van btw. Zij vervolgt dat het in dat geval niet uitmaakt dat een ander dan de btw-plichtige, in dit

geval de bestuurder, aansprakelijk wordt gesteld.

Het HvJ EU vervolgt dat de Lidstaten hun bevoegdheden moeten uitoefenen met inachtneming van het Unierecht en de daarbij behorende algemene beginselen, waaronder het evenredigheidsbeginsel. Dit beginsel vereist dat lidstaten maatregelen nemen die effectief zijn om de doelen van het nationale recht te bereiken maar dat deze niet verder gaan dan noodzakelijk is. Een voorbeeld hiervan zou een systeem van onvoorwaardelijke aansprakelijkheid zijn voor een ander persoon dan de belastingplichtige, ter bescherming van de schatkist.

Vervolgens zet het HvJ EU de systematiek van de hoofdelijke aansprakelijkheid van artikel 36 IW uiteen en komt tot de conclusie dat het niet lastig lijkt om aan de daaruit voortvloeiende meldingsplicht te voldoen. Zij concludeert dat ook de niet nakoming van deze (meldings)verplichting terecht als onrechtmatig gedrag kan worden beschouwd. Zij neemt daarbij in ogenschouw dat de bestuurder mag aantonen dat het niet voldoen aan de meldingsplicht niet aan hem te wijten is en dat het weerleggen van het vermoeden van onbehoorlijk bestuur geen procedurele verplichting oplevert die buitensporig is. Het HvJ EU concludeert dan ook dat het Unierechtelijke evenredigheidsbeginsel zich niet tegen deze regeling verzet. Het HvJ EU plaatst daarbij de kanttekening dat een bestuurder alle omstandigheden – en niet uitsluitend een situatie van overmacht – moet mogen aanvoeren om aan te tonen dat het niet-nakomen van de meldingsplicht niet aan hem te wijten is.

Bij de beantwoording van de tweede vraag komt het HvJ EU tot de gevoelsmatige kern van de zaak. Wat in dit geval namelijk zou kunnen wringen, is het feit dat de bestuurder voor een deel van de schuld wel het vermoeden van onbehoorlijk bestuur mocht weerleggen (en daarin slaagde) en voor een deel niet. De Hoge Raad heeft dit willen vatten in de tweede vraag. Het HvJ EU herformuleert die vraag dan ook als volgt: *‘verzet het Unierechtelijke evenredigheidsbeginsel zich tegen een regeling die ertoe leidt dat de bestuurder van een lichaam dat heeft verzuimd zijn betalingsonmacht mee te delen, hoofdelijk aansprakelijk blijft voor de betaling van een btw-schuld voor een specifiek tijdvak, terwijl hij is bevrijd ten aanzien van een dergelijke schuld voor een onmiddellijk daaropvolgend tijdvak nadat hij heeft kunnen bewijzen dat hij te goeder trouw heeft gehandeld en dat hij gedurende de drie voorgaande jaren met de zorgvuldigheid van een bedachtzame ondernemer te werk is gegaan om de onmacht van het lichaam tot nakoming van zijn verbintenissen te voorkomen, en zijn betrokkenheid bij misbruik of fraude is uitgesloten.’*

Het HvJ EU stelt voorop, zoals zij bij de eerste vraag deed, dat de regeling een legitiem doel nastreeft namelijk de inning van btw en dat de nakoming van de meldingsplicht niet bezwaarlijk is, zodat niet nakoming daarvan onrechtmatig is. Zij vervolgt met de stelling dat de regeling veronderstelt dat de tijdvakken waarover melding wordt gedaan op zichzelf staan. De

regeling kan enerzijds tot gevolg hebben dat de bestuurder hoofdelijk aansprakelijk wordt gesteld door het niet tijdig melden van betalingsonmacht maar deze hoofdelijkheid bestaat enkel voor de tijdvakken waarover niet is gemeld. Juist nu die tijdvakken op zichzelf staan, oordeelt het HvJ EU dat het Unierechtelijke evenredigheidsbeginsel zich niet verzet tegen een regeling die ertoe leidt dat de bestuurder hoofdelijk aansprakelijk is voor een deel van de schuld terwijl hij voor een ander deel van de schuld bevrijd is nadat hij heeft kunnen bewijzen dat hij te goeder trouw heeft gehandeld.

Y. Boekhout, december 2024

Instantie: Hof van Justitie van de Europese Unie

Datum uitspraak: 14-11-2024

ECLI: ECLI:EU:C:2024:961

Zaaknummer: C[613/23

Rechters: S. Rodin, Z. Csehi en D. Gratsias

Advocaten: J.M. Hoogveld, J.F. van Dijk, M.K. Bulterman, M. Herold en P. Vanden Heede

Wetsartikelen: 36 lid 4 IW